

Puiden kaataminen yleisiltä alueilta

Tätä ohjetta noudatetaan tilanteissa, jossa joudutaan kaatamaan puita Helsingin kaupungin hallinnassa olevilta yleisiltä alueilta.

Yksityisillä tahoilla ei ole oikeutta kaataa puita yleisiltä alueilta ilman maanomistajan suostumusta.

Ohje on laadittu yhteistyössä Helsingin kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun sekä liikenne- ja katusuunnittelun kanssa.

Sisällys

Lainsäädäntö	2
Vähäisyyden arviointi	3
Puidenkatselmusryhmä	5
Maisematyö lupa	6
Luvan hakeminen	6
Naapurien kuuleminen	6
Myöntämisen edellytykset	6
Aloittamisoikeus	7
Muutoksenhaku	7
Lupaprosessin vaatima aika	7
Kaatotöiden suunnittelu ja niistä tiedottaminen	7
Luonnonsuojelulain huomioiminen	8
Linnut	8
Liito-oravat ja lepakot	8
Vaaralliset puut	8
Haittaa aiheuttavat puut tonttien rajoilla	8
Lisätietoja	9
Määräykset ja lainsäädäntö	9
Aineistoja	9
Valokuvat ja piirroukset	9

Lainsäädäntö

Rakentamislain 53 §:n mukaan **maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä** ei saa suorittaa ilman rakennusvalvontaviranomaisen myöntämää maisematyölupaa (toimenpiderajoitus)

- asemakaava-alueella;
- ranta-asemakaava-alueella, jos ranta-asemakaavassa niin määrätään;
- yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään, lukuun ottamatta puiden kaatamista maa- ja metsätalousvaltaiseksi osoitetulla alueella;
- alueella, jolla on voimassa alueidenkäyttölain 53 §:ssä tarkoitettu rakennuskielto asemakaavan laatimiseksi, tai jolle yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty.

Maisematyölupaa ei tarvita seuraavissa tapauksissa:

- 1) yleis- tai asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellisten töiden suorittamiseen.
tällaisia töitä ovat mm. katutyömaat, esirakentamistöiden massanvaihdot, stabiloinnit ja ylipenkereiden rakentaminen sekä niistä johtuvat puiden kaadot. Louhintaa voidaan esirakentamisen yhteydessä suorittaa ilman maisematyöluvan hakemista vain asemakaavan edellyttämällä tavalla;
- 2) myönnetyn rakentamis-, rakennus- tai toimenpideluvan mukaisten töiden suorittamiseen.
- 3) yleisistä teistä annetun lain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan perustuvien toimenpiteiden suorittamiseen;
- 4) hyväksytyjen katu- tai puistosuunnitelmien mukaisten töiden suorittamiseen.
Katusuunnitelmassa tulee esittää kadun sopeutuminen ympäristöön ja vaikutukset ympäristökuvaan, kuten esimerkiksi mahdollisten luiskausten aiheuttamat puiden kaadot katualueen reunoilla ja sen ulkopuolella;
- 5) ratalain mukaisen hyväksytyt ratasuunnitelman toteuttamiseen;
- 6) sellaiseen maa-ainesten ottamiseen, johon tarvitaan maa-aineslaissa (555/1981) tarkoitettu lupa;
- 7) ympäristölleen välitöntä vaaraa aiheuttavien puiden kaatamiseen;
- 8) tarttuvan kasvitaudin saastuttamien puiden kaatamiseen;
- 9) **vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin. Vähäisyyden arviointi on rakennusvalvonnan tehtävä.**

Vähäisyyden arviointi

Kaatohankkeen vähäisyyttä voi arvioida rakennusvalvonnan Puiden kaataminen tonteilla - ohjeen perusteella. Ellei hanke ole selvästi todettavissa vähäiseksi, vähäisyyden arviota tulee hakea Lupapiste -palvelussa (maisematyölausunto).

Lausuntoa voi hakea joko maapohjan haltijan edustaja tai muu taho, jolla on valtuudet toimia hankkeessa kaupungin puolesta.

Arvion tekee rakennusvalvonnan maisema-arkkitehti tai tarvittaessa puidenkatselmusryhmä.

Maisematyöluvan tarpeellisuuden arviointiin vaikuttavat esimerkiksi

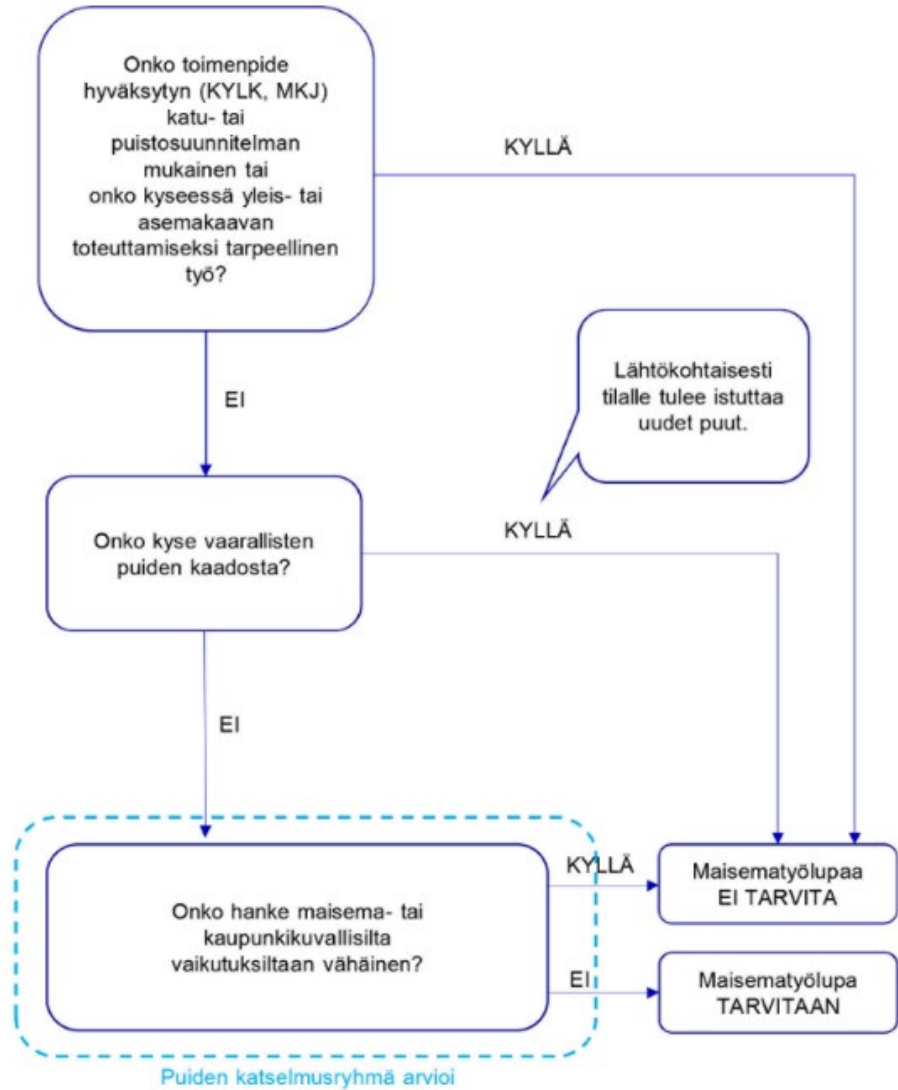
- alueen sijainti asuinrakennusten lähellä
- asemakaava
- kulttuuriympäristön suojeluarvot
- kohteen mahdolliset erityiset luontoarvot

Jos puiden kaatamista ei voida arvioida vaikutuksiltaan vähäiseksi, lausuntopyyntöhakemus voidaan jatkaa suoraan maisematyölupahakemukseksi.

Kuva 1. Iäkkäitä mäntyjä Lehtisaaressa.

MAISEMATYÖLUVAN TARPEELLISUUDEN ARVIOIMINEN KAUPUNGIN HANKKEISSA

KYLK: Kaupunkiympäristölautakunta
MKJ: Maankäyttöjohtaja

Kuva 2. Maisematyöluvan tarpeellisuuden arvioiminen kaupungin hankkeissa. Hankkeissa, jotka kaavion perusteella edellyttävät vaikutusten arvioimista, arvioidaan ensisijaisesti hankkeen maisema- tai kaupunkikuvaa muuttavaa vaikutusta.

Puidenkatselmusryhmä

Katselmusryhmä arvioi, onko yleisellä alueella tapahtuva puiden kaataminen välttämätöntä tai tarpeellista sekä ottaa kantaa siihen, tarvitaanko toimenpiteelle maisematyölupa. Tarvittaessa ryhmä voi antaa lausunnon maisematyöluvan tarpeellisuudesta myös yksityisten tahojen hallinnoimilla alueilla tehtävistä puidenkaatotoista.

Puidenkatselmusryhmän toiminta ja kokoonpano pohjautuvat kaupunginhallituksen päätökseen katselmusryhmän asettamisesta sekä aikaisempaan kaupunkiorganisaation virastorakenteeseen. Katselmusryhmään nimetään yksi edustaja kaupunkiympäristön kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelusta, rakennusvalvontapalveluista, ympäristöpalvelusta, alueidenkäyttö- ja valvontayksiköstä sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ulkoilupalvelusta. Kullekin edustajalle nimetään myös varajäsen. Katselmusryhmään voidaan tarpeen tullen ottaa tilapäisiä asiantuntijajäseniä myös muilta toimialoilta tai liikelaitoksista. Jäsenet ja varajäsenet ilmoitetaan rakennusvalvontapalveluille.

Rakennusvalvonta huolehtii katselmusryhmän koolle kutsumisesta sekä kirjaa ryhmän antaman lausunnon. Jos luvan tarpeesta on epäselvyyttä, asia ratkaistaan rakennusvalvonnassa.

Katselmusryhmä avustaa tarvittaessa myös suunnitelmaa toteuttavia toimialoja ja liikelaitoksia hankkeesta tiedottamisessa ja eri tahojen yhteistyön järjestämisessä. Katselmusryhmä tekee tarvittaessa ehdotuksia mainittujen toimenpiteiden suorittamisen ja valvonnan kehittämiseksi.

Kuva 3. Yksittäisilläkin puilla voi olla suuri merkitys maisemassa.

Maisematyöluja

Luvan hakeminen

Maisematyöluvan hakijana toimii maapohjan haltija eli kaupungin omistamilla yleisillä alueilla Helsingin kaupunkiympäristön toimialan Rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuus (RYA). Asiamiehenä voi toimia myös muu taho kaupungin antamalla valtakirjalla.

Hakuvaiheessa hankkeessa tulee olla nimetty pääsuunnittelija, kuten maisema-arkkitehti.

Hakemus jätetään Lupapisteeseen (www.lupapiste.fi).

Hakemuksen liitteeksi tarvitaan:

- Asemapiirros (mittakaava 1:500), jossa on esitetty hankkeen sisältö, toimenpidealueen rajausta ja aluetta koskevat asemakaavamääräykset.
- Suunnitelma korvaavista istutuksista / ympäristösuunnitelma (mittakaava esim. 1:200)
- Valokuvia alueesta.
- Arboristin kirjallinen lausunto puiden kunnosta tarvittaessa.

Helsingin internet-paikkatietopalvelusta (Karttapalvelu) tulee tarkistaa mm. liito-oravien ja lepakoiden esiintymät.

Rakennusvalvonta voi tarvittaessa

- edellyttää myös muita täydentäviä suunnitelmia päätöksenteon pohjaksi.
- pyytää hakemuksesta rakentamislain mukaiset viranomaislausunnot.

Naapurien kuuleminen

Lupakäsittelyn yhteydessä rakennusvalvonta arvioi naapurien kuulemisen tarpeellisuuden.

Kunnan on ennen maisematyölupaa koskevan päätöksen tekemistä kuultava naapureita ja niitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakentamishanke voi huomattavasti vaikuttaa. Kuulemiseen varattava aika lupaprosessissa on noin kolme viikkoa. Kuulemisaikana jätetyt huomautukset tulee huomioida suunnitelmissa.

Luvan hakijan on tiedotettava lupahakemuksen vireilläolosta maastossa.

Myöntämisen edellytykset

Rakentamislain 54 §:n mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai yleiskaava, kunnan on myönnettävä maisematyöluja, jollei toimenpide vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Lisäksi alueella, jolle kunta on määrännyt rakennuskiellon asemakaavan laatimista tai muuttamista varten tai jolle yleiskaavan laatimista varten on määrätty toimenpiderajoitus, kunta voi myöntää maisematyöluvan, jollei toimenpide tuota huomattavaa haittaa kaavan laatimiselle taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Aloittamisoikeus

Puunkaatotöitä ei saa aloittaa ennen kuin maisematyölupa on saanut lainvoimaisuuden. Kaatamiselle ei voida myöntää aloittamisoikeutta ennen lainvoimaisuuden myöntämistä, koska puiden kaataminen on aina peruuttamaton toimenpide ja myöntäminen etukäteen tekisi muutoksenhaun hyödyttömäksi.

Muutoksenhaku

Maisematyölupapäätökseen voi hakea muutosta 30 päivän ajan päätöksen tiedoksisaannista. Päätöksen katsotaan tulleen muutoksenhakuun oikeutettujen tietoon seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan kuulutuksen julkaisemisesta viranomaisen verkkosivulla.

Lupapäätöksiin liitetään muutoksenhakuohjeet, joissa kerrotaan muutoksenhausta tarkemmin.

Lupaprosessin vaatima aika

Kuulemiseen ja siihen liittyviin mahdollisiin suunnitelmamuutoksiin varattavan ajan lisäksi hankkeeseen ryhtyvän on huomioitava lupapäätöksen antaminen tiedoksi kuuluttamalla sekä varsinainen muutoksenhaku aika. Lupapäätökset kuulutetaan viranomaisen verkkosivuilla.

Päätöksen katsotaan tulleen muutoksenhakuun oikeutettujen tietoon seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan kuulutuksen julkaisemisesta Helsingin kaupungin verkkosivuilla. Tämän jälkeen alkaa kulua 30 päivän muutoksenhaku aika. Näitä lain mukaisia aikamääriä (7+30) ei ole mahdollista lyhentää, mikä tarkoittaa, että maisematyölupa on haettava hyvissä ajoin ennen kaatotöiden kaavailtua aloittamista. Luvan myöntämisen aikataulut ovat lisäksi sidoksissa rakennusvalvonnan resursseihin ja päätöspäiviin.

Mahdollinen valitus voi johtaa hankkeen merkittävään pitkittymiseen tai jopa hankkeen kariutumiseen, mikä on syytä huomioida maisemaa muuttavien hankkeiden yhteydessä. Tämän vuoksi esimerkiksi kaikki katurakentamisesta aiheutuvat puiden kaatamiset myös varsinaisen katualueen ulkopuolella on syytä esittää katusuunnitelmien yhteydessä, jolloin erillistä maisematyölupaprosessia ei tarvita.

Kaatotöiden suunnittelu ja niistä tiedottaminen

Katu- ja puistosuunnitelmien laatimiseen sekä maisematyölupaa edellyttäviin hankkeisiin liittyy rakentamislain mukainen vuorovaikutus osallisten kanssa sekä mahdollisuus muistutusten tekemiseen.

Myös vähäiseksi arvioiduista puunkaatohankkeista, jotka eivät perustu hyväksytyyn katu- tai puistosuunnitelmaan ja jotka eivät edellytä maisematyöluvan hakemista, on tiedotettava sopivalla tavalla etukäteen. Tiedottaminen ja kaatotöiden syistä kertominen auttavat kaupunkilaisia hyväksymään paremmin ympäristössä tapahtuvat muutokset.

Ennen töiden aloittamista toimenpiteestä tulee tiedottaa myös toimenpidepaikalla. Myös suunnitelmien mahdollisesta muuttumisesta tai lykkääntymisestä on tiedotettava sopivalla tavalla.

Luonnonsuojelulain huomioiminen

Linnut

Puiden kaatotyöt on suunniteltava ja ajoitettava niin, **ettei lintujen pesäpuita kaadeta, eikä puita kaadettaessa häiritä pesiviä lintuja 1.4.–31.7. välisenä aikana**. Jos puiden kaatamista ei tänä ajankohtana voida välttää, on lintuasiantuntijan (ornitologin tai muu lintujen pesimätavat riittävän hyvin tunteva henkilön) tutkittava puut luonnonsuojelulain mukaisen lintujen pesimärauhan varmistamiseksi. Asiaa koskevia lisätietoja saa Helsingin kaupungin ympäristöpalvelun Ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksiköstä.

Liito-oravat ja lepakot

Liito-oravien ja lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain mukaan kiellettyä ilman eri päätöstä. Päätös luonnonsuojelulaista poikkeamiseksi haetaan tarvittaessa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus).

Jos kaadettavaksi suunnitellussa puussa tai sen välittömässä läheisyydessä on liito-oravan tai lepakoiden käyttämä kolo, pönttö tai risupesä, on ennen kaatotöiden aloittamista otettava yhteyttä Helsingin kaupungin ympäristöpalveluun. Näillä alueilla ympäristöpalveluihin tulee ottaa yhteyttä siinäkin tapauksessa, vaikkei hanke edellyttäisi maisematyöluvan hakemista. Kaupunkiympäristö toimialan Ympäristöpalvelut konsultoi tarvittaessa ELY-keskusta.

Tarkempia tietoja lepakoiden levinneisyydestä sekä liito-oravien levinneisyydestä ja liikkumisreiteistä saa Helsingin kaupungin ympäristöpalvelujen kartoituksista Helsingin karttapalvelusta.

Vaaralliset puut

Alueesta vastaavan toimialan tai liikelaitoksen on kaadettava henkilöturvallisuudelle tai omaisuudelle vaaralliset puut, kun toimenpide on tarpeen välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi. Puiden vaarallisuus on tällöin pystyttävä sopivalla tavalla osoittamaan myös jälkeenpäin ja kaadetun puun tilalle on istutettava uusi vastaava puu, ellei istuttamiselle ole perusteltua estettä. Kun välitöntä vaaraa ei ole, noudatetaan huonokuntoistenkin puiden suhteen normaalia arviointi- ja lupamenettelyä.

Haittaa aiheuttavat puut tonttien rajoilla

Naapuruussuhdelaki antaa tontin haltijalle oikeuden poistaa omalle alueelleen naapurin puolelta ulottuvat juuret ja oksat, mikäli niistä on haittaa. Haittaa kokevan osapuolen on ensisijaisesti pyydettävä puun haltijaa poistamaan juuret ja oksat. Vasta siinä tapauksessa, ettei puun haltija kohtuullisessa ajassa toimi pyynnön mukaisesti, voi haittaa kokeva poistaa oksia ja juuria itse. Poistamisoikeus ulottuu vain rajalinjaan saakka, ei sen yli.

Kaupungin hallinnoimilla alueilla kasvavista haittaa aiheuttavista puista tulee ilmoittaa Kaupunkiympäristön asiakaspalveluun (puh. 09-310 22111, käyntiosoite Työpajankatu 8, 00580 Helsinki) tai netissä kaupungin palautejärjestelmän kautta. Kaupunki suorittaa lähtökohtaisesti itse haittaa aiheuttavan puun leikkaamisen tai mahdollisen kaatamisen.

Lisätietoja

Määräykset ja lainsäädäntö

- Asemakaavat. Helsingin internet-paikkatietopalvelun (karttapalvelu) asemakaavahakemisto.
- Rakentamislaki 751/2023, 53 §, 54 §, 70 §, 183 §
- Alueidenkäyttölaki 132/1999, 53 §
- Laki eräistä naapuruussuhteista 1920 8 §
- Helsingin kaupungin rakennusjärjestys 2023, 31 a § ja 52 §
- Kasvinterveyslaki 1110/2019

Aineistoja

- Liito-oravat
Ajantasainen selvitysaineisto on luettavissa Helsingin internet-paikkatietopalvelun (Karttapalvelu) kohdasta Ympäristö ja luonto.
- Lepakot
Ajantasainen selvitysaineisto on luettavissa Helsingin internet-paikkatietopalvelun (Karttapalvelu) kohdasta Ympäristö ja luonto.

Valokuvat ja piirrokset

- Kuvat 1,2,3: Helsingin rakennusvalvonta

Helsingin rakennusvalvonta
(09) 310 22111
rakennusvalvonta@hel.fi

hel.fi/rava
Hae lupaa ja neuvoa: lupapiste.fi